

1. COKOLIS

Pastato apžiūrą pradedame nuo apačios. Pirmiausiai atkreipiame dėmesį į pastato cokolį. Jis turi būti sausas. Jei cokolis tinkuotas, tai tinkas neturi būti aptrupėjęs ar matytis didelių įtrūkimų. Esant išryškėjusioms šioms problemoms reikia ieškoti priežasties.

Cokolis yra apatinė sienos dalis dažniausiai nuo šaligatvio iki pirmo aukšto grindų. Iki XX a. vidurio (iki surenkamų gelžbetoninių pamatų atsiradimo) cokoliai buvo dažniausiai išsikišę iš sienos plokštumos iki 20 cm.

Senamiestyje daug pastatų neturi išsikišusio cokolio. Jo lygis prilyginamas I a. palangių lygiui, būtent čia dažniausiai pastebimi cokolio defektai.

Cokolis yra pastoviai veikiamas kritulių, taškymosi nuo šaligatvių ir kelio, gruntinės drėgmės infiltracijos ir kapiliarinio pasiurbimo.

Senamiestyje cokolis dažniausiai būna atviro mūro (gotika), tinkuoti (renesansas, barokas, klasicizmas, istorizmas ir sovietmečiu pastatytuose pastatuose) arba aptaisyti lauko akmenimis (dažniausiai granitu) ar tinkuoti granitiniu, cerezitiniu tinku (tarpukario laikotarpiu ir vėliau).

Dėl neigiamos drėgminės aplinkos vyksta cokolio mūro ir tinko erozija:

- dėl temperatūrinių, drėgminių ir skiedinio susitraukimo-brinkimo deformacijų atsiranda mikro įtrūkimai, kurie laikui bėgant virsta pulsuojančiais plyšiais;
- dėl drėgmės infiltracijos ir pasiurbimo vyksta jos filtracija kartu su joje ištirpintomis druskomis ties paviršiumi. Kristalizuojančios druskos ardo mūrą, tinką ir dažus iš vidaus ir blogina cokolio išvaizdą ir mūro bei tinko fizines ir mechanines savybes. Plytos, skiedinys ir tinkas praranda rišlumą ir byra.

Pastaba: Dėl šios priežasties autentiškas cokolio tinkas išliko vietomis ir tik nuo tarpukario laikų.

Šiuolaikinės technologijos ir medžiagos gali užtikrinti ilgą amžių sprendimus šalinant cokolio defektus. Pirmiausiai reikia pašalinti defektų priežastis t.y. sutvarkyti kritulių nuvedimą nuo pastato, įrengti vertikalią mineralinę izoliaciją, alsuojančią nuogrindą, atlikti cokolio sanavimą.

Cokolio sanavimą sudaro šios specialios technologijos:

- Tinko šalinimas iki remontuojamo mūro;
- Grunto kasimas. Dažnu atveju (senamiestis, naujamiestis) tam reikalingas archeologo dalyvavimas;
- Mūro valymas ir plovimas;
- Mūro remontas, šalinant pažeistą mūrą;
- Mūro apdorojimas druskų surišėju;
- Vertikalios mineralinės izoliacijos įrengimas ne mažiau 30 cm virš alsuojančios nuogrindos lygio (2 sluoksniai);
- Alsuojančios nuogrindos įrengimas;
- Sanuojančio tinko sistemos įrengimas- „špricas“, gruntas, dengiamasis sluoksnis, užtrynimasis. Galima naudoti ir sudėtinį (kalkių – cemento) tinką. Dažnu atveju jo ilgaamžiškumas trumpesnis.

Pastaba: Cokolio tinkas neturi turėti sąlyčio su nuogrinda, jis užbaigiamas ~5 cm aukštyje nuo nuogrindos, kad išvengtų tiesioginio kontakto.

- Cokolio dažymas garui laidžiais dažais (silikoninių dervų pagrindu);
- Paviršiaus hidrofobizacija.

Dėmesio: Sanavimo medžiagos ir technologijos yra skirtos profesionaliam naudojimui ir turi būti atliekamos patyrusių ir atestuotų specialistų pagal parengtą ir suderintą projektą. Projektiniai sprendiniai turi remtis cokolio drėgmės ir užterštumo tyrimais.